ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя
26 серпня 2025 р., протокол № 7
Голова Вченої ради
_____Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології і соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри психології та соціального забезпечення
25 серпня 2025 р., протокол № 8

Завідувач кафедри
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми
_____Марина ОКСЮТОВИЧ

Розробник: кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та соціального забезпечення ОКСЮТОВИЧ Марина, асистент кафедри психології та соціального забезпечення КОРШАК Валерія.

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія» затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 26 серпня 2025 р., протокол № 7.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма здобуття вищої освіти</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="6">Галузь знань:
05 «Соціальні та поведінкові науки»</td><td rowspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Модулів – 1</td></tr>
<tr><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td>5</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 3,
самостійної роботи студента – 2,6</td><td rowspan="4">Спеціальність:
053 «Психологія»</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>32 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Освітній ступінь
«бакалавр»</td><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>_ год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>42 год.</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є формування у майбутніх психологів комплексу теоретичних знань про типи, етапи, плани і умови проведення психологічного експерименту.

Завдання навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» передбачають вивчення здобувачами вищої освіти комплексу взаємодоповнювальних психологічних методів та психодіагностичних методик для проведення емпіричного дослідження.

Також результатом засвоєння курсу є набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок щодо первинної та вторинної обробки результатів психологічного дослідження, оцінки надійності і валідності психологічного дослідження.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування таких **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності С4 «Психологія»:

інтегральної компетентності:

здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

загальних компетентностей (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК):

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких ***програмних результатів*** *навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:*

РН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
РН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;

- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;

- *керування часом:* уміння справлятися із завданнями вчасно;

- *гнучкість і адаптивність:* гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;

- *особисті якості:* креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВСТУП ДО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Експериментальна психологія як науковий напрям та навчальна дисципліна (ЗК1, ЗК2, ЗК7, СК5, ПРН2).

Предмет і завдання експериментальної психології. Значення експериментального дослідження психіки в здобутті наукових психологічних знань. Вплив основних напрямів психологічної науки на становлення і розвиток експериментальної психології. Підходи до розуміння сутності експерименту і його структури.

Місце експериментальної психології в системі наук. Предмет і завдання експериментальної психології. Розвиток ідей і гіпотез в експериментальній психології. Поняття про методологію, метод, методику. Система психологічних методів. Класифікація методів психологічного дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні). Порівняльна характеристика загальнонаукових дослідницьких методів: спостереження, вимір і експеримент. Принципи наукового дослідження психіки: загальні (детермінізму, єдності свідомості та діяльності, розвитку, системного підходу та ін.) та спеціальні (принцип репрезентативності об’єкта дослідження, валідності предмета дослідження, надійності експериментальних умов, інваріантності результату, зв’язку теорії із практикою та ін.).

Тема 2. Історія розвитку експериментальної психології (ЗК1, ЗК7, СК9, ПРН14).

Розвиток та становлення експериментальної психології. Успіхи нейрофізіології в ХХ ст. Психофізика. Психофізіологія відчуттів (Г. Фехнер, Г. Гельмгольц та ін.). Біхевіоризм і експериментальна психологія. Розвиток експериментальної психології. Вплив гештальтпсихології на розвиток експериментальної психології. З. Фройд і його вплив на експериментальну психологію. Когнітивісти та експериментальна психологія. Розвиток вітчизняної експериментальної психології. Різні підходи до розуміння сутності експерименту і його структури (Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонтьєв, С. Максименко, С. Рубінштейн та ін.). Експериментальна психологія на сучасному етапі. Тенденції розвитку й основні проблеми експериментального методу в психології.

Тема 3. Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки (ЗК1, ЗК2, СК5, ПРН2).

Організація емпіричного дослідження психіки. Класифікація методів емпіричного дослідження психіки. Місце експерименту серед емпіричних методів психологічного дослідження. Принципи експериментального дослідження психіки.

Типологія експерименту: залежно від можливості реалізації на практиці (реальний та уявний), залежно від місця проведення (лабораторний та природний), залежно від ступеня розробки проблеми (пошуковий, критичний,

демонстраційний, уточнювальний, відтворювальний), за характером дій дослідника (констатувальний і формувальний). Експеримент ex-post-facto. Штучний експеримент. Експерименти, які дублюють реальний світ.

Експерименти з використанням нееквівалентних груп досліджуваних. Експерименти з одним досліджуваним. Груповий експеримент. Міжгруповий експеримент. Кросіндивідуальний експеримент. Бівалентний експеримент. Багаторівневий експеримент. Ідеальний, чистий, безкінечний експерименти. Експеримент повного збігу. Особливості квазіекспериментального дослідження психіки. Основні типи квазіексперименту.

Тема 4. Досліджувані у процесі проведення експерименту. Проблема вибірки в експерименті (ЗК1, ЗК2, СК5, СК9, ПРН2, ПРН11).

Експериментальне спілкування. Експериментатор: його особистість і діяльність. Досліджуваний: його діяльність в експерименті. Особистість досліджуваного в експерименті. Артефакти в експериментальному дослідженні. Ефекти послідовності. Етичні принципи проведення дослідження.

Генеральна сукупність і експериментальна вибірка. Репрезентативність вибірки. Стратегії відбору досліджуваних в експериментальну вибірку. Випадковий розподіл або відбір. Попарна стратегія. Підбір максимально схожих індивідів. Підбір однорідних груп. Переваги експерименту з великою кількістю досліджуваних. Проблеми використання природних груп у психологічному експерименті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ В ПСИХОЛОГІЇ.

Тема 5. Надійність і валідність експериментального дослідження. Гіпотези в структурі психологічного дослідження (ЗК2, СК5, ПРН2).

Критерії надійності і валідності психологічного експерименту. Зовнішня валідність і внутрішня валідність. Операційна валідність. Умови досягнення надійності і валідності психологічного експерименту. Джерела порушення валідності. Основні фактори, що знижують валідність експерименту (фактори часу, завдання, суб'єктивний фактор).

Система гіпотез в експериментальному дослідженні. Експериментальна гіпотеза та її особливості. Проблема реконструкції психологічної реальності при перевірці гіпотези. Рівні гіпотез: теоретичний, емпіричний, статистичний. Взаємозв'язки між незалежними і залежними змінними і гіпотетичні конструкти як інтерпретаційні компоненти гіпотез. Принцип фальсифікації і верифікації наукових гіпотез. Джерела гіпотез: гіпотези індуктивні й дедуктивні. Види гіпотез (причинно-наслідкові, функціональної залежності та ін.). Вимоги до формулювання гіпотез. Ознаки правильної гіпотези. Контргіпотеза і третя конкуруюча гіпотеза. Експериментальні і статистичні гіпотези. Гіпотези про відмінність і подібність. Нуль-гіпотеза. Асиметрія висновків при перевірці нуль-гіпотези.

Тема 6. Змінні в психології. Вимір змінних (ЗК1, ЗК2, СК5, ПРН2).

Поняття змінної в психологічному дослідженні. Види змінних в експериментальному дослідженні психіки. Емпіричні методи виміру змінних у психологічному експерименті. Ефект послідовності при маніпулюванні незалежною змінною. Експериментальний контроль змінних у психологічному дослідженні.

Незалежні змінні та їх види. Залежні змінні та їх характеристики. Проміжні змінні та їх особливості. Змінні, що контролюються. Джерела артефактів у маніпулюванні змінними. Психологічні шкали (за С. Стівенсом). Номінальна шкала. Шкала порядку. Шкала інтервалів. Шкала пропорцій. Основні характеристики шкал. Умови застосування шкал.

Тема 7. Етапи та контроль експериментального дослідження (ЗК1, ЗК2, СК5, ПРН2, ПРН14).

Характеристика етапів психологічного експерименту. Практика експериментування і можливі методологічні помилки. Планування експерименту. Закон економії доводів. Вибір методів отримання даних. Проблема об'єктивності і надійності експериментальних даних. Обробка і узагальнення результатів експериментального дослідження. Якісна і кількісна обробка результатів експериментування. Проблема інтерпретації результатів експериментального дослідження психіки.

Контроль розбіжностей. Наукові висновки. Типи контролю. Константність умов проведення експерименту. Контроль змінних у психологічному експерименті. Контроль незалежної змінної. Контроль зовнішніх змінних. Суб'єктивні змінні. Експериментальні парадигми і методи контролю. Статистичний аналіз. Експериментальна і контрольна групи. Проблеми контролю.

Тема 8. Планування, контроль, аналіз, узагальнення та представлення результатів психологічних експериментів (ЗК1, ЗК2, ЗК7, СК5, СК9, ПРН2, ПРН14).

Поняття про планування психологічного експерименту. Умови і форми планування. Типи планування. Змістове і формальне планування. План як експериментальна схема варіювання умов незалежної змінної. Простий план і його різновиди. План з попереднім і підсумковим тестуванням та умови його використання. План з підсумковим тестуванням. Специфіка експериментальних планів для 1-го досліджуваного. Інтраіндивідуальні, міжгрупові й кросіндивідуальні плани. Гомогенні і гетерогенні експериментальні схеми.

Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології. Кількісна і якісна обробка. Визначення стандартного відхилення генеральної сукупності. Частотний розподіл. Сила зв'язку між незалежною та залежною змінними. Т-критерій. Однофакторний дисперсійний аналіз. Двофакторний дисперсійний аналіз. Коефіцієнт кореляції.

Поняття про інтерпретацію результатів експерименту. Складові інтерпретації експериментальних результатів. Рівні інтерпретації: змістовий і формальний.

Проблема узагальнення результатів дослідження. Типові помилки узагальнення експериментальних даних. Вимоги до складання звіту про результати експериментального дослідження психіки. Складові звіту. Аналіз звітів експериментального дослідження психіки (за публікаціями в наукових виданнях).

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1				
Змістовий модуль 1. Вступ до експериментальної психології				
Тема 1. Експериментальна психологія як науковий напрям та навчальна дисципліна.	8	4	-	4
Тема 2. Історія розвитку експериментальної психології.	10	4	2	4
Тема 3. Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки.	12	4	2	6
Тема 4. Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки.	12	4	2	6
Модульний контроль 1	2	-	2	-
Разом за змістовий модуль 1	44	16	8	20
Змістовий модуль 2. Організація експерименту в психології				
Тема 5. Надійність і валідність експериментального дослідження. Гіпотези в структурі психологічного дослідження.	10	4	2	4
Тема 6. Змінні в психології. Вимір змінних.	10	4	-	6
Тема 7. Етапи та контроль експериментального дослідження.	12	4	2	6
Тема 8. Планування, контроль, аналіз, узагальнення та представлення результатів психологічних експериментів.	12	4	2	6
Модульний контроль 2	2	-	2	-
Разом за змістовий модуль 2	46	16	8	22
ВСЬОГО	**90**	**32**	**16**	**42**

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1. Вступ до експериментальної психології		
1	Складання термінологічного словника з Експериментальної психології	-
2	Проблеми експериментального дослідження психіки (неможливість безпосереднього вивчення базових психічних процесів, штучність, порушення природного розвитку подій, етичність, подвійна суб'єктність тощо).	2
3	Констатувальний і формувальний експерименти.	2
4	Етичні принципи проведення дослідження	2
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1		2
Змістовий модуль 2. Організація експерименту в психології		
5	Основні фактори, що знижують валідність експерименту (фактори часу, завдання, суб'єктивний фактор).	2
6	Типи шкал. Шкала найменувань, порядку, інтервалів. Умови застосування шкал.	-
7	Інтерпретація та узагальнення результатів.	2
8	Умови, типи і форми планування. Складові інтерпретації експериментальних результатів.	2
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2		2
	РАЗОМ	**16**

6. Завдання для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1. Вступ до експериментальної психології		
1	**Тема 1. Експериментальна психологія як науковий напрям та навчальна дисципліна.** Етапи розвитку експериментальної психології. Основні завдання експериментальної психології на сучасному етапі.	4
2	**Тема 2. Історія розвитку експериментальної психології.** Розвиток вітчизняної експериментальної психології. Перспективи розвитку експериментальної психології в Україні.	4
3	**Тема 3. Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки.** Реальний та уявний експерименти. Переваги та недоліки анкетування як методу дослідження. Бесіда та інтерпретація зібраної інформації. Багаторівневий експеримент.	6
4	**Тема 4. Досліджувані у процесі проведення експерименту. Проблема вибірки в експерименті.**	6

	Експериментатор: його особистість і діяльність. Досліджуваний: його діяльність в експерименті. Артефакти в експериментальному дослідженні. Ефекти послідовності.	
Змістовий модуль 2. Організація експерименту в психології		
5	**Тема 5. Надійність і валідність експериментального дослідження. Гіпотези в структурі психологічного дослідження.** Критерії надійності і валідності психологічного експерименту. Умови досягнення надійності і валідності психологічного експерименту. Особливості постановки гіпотез. Проблема реконструкції психологічної реальності при перевірці гіпотези. Основні ознаки вірної гіпотези. Принцип фальсифікації і верифікації наукових гіпотез. Контргіпотеза і третя конкуруюча гіпотеза.	4
6	**Тема 6. Змінні в психології. Вимір змінних.** Поняття змінної в психологічному дослідженні. Види змінних. Незалежні змінні та їх види. Залежні змінні та їх характеристики. Проміжні змінні та їх особливості.	6
7	**Тема 7. Етапи та контроль експериментального дослідження.** Теоретичний етап вивчення проблеми. Підготовчий етап. Конкретизація змінних, визначення вибірки та числа досліджуваних, розробка методики дослідження. Реалізація складеної програми. Етап вибору стратегії й плану експерименту, способів контролю в експерименті.	6
8	**Тема 8. Планування, контроль, аналіз, узагальнення та представлення результатів психологічних експериментів.** Поняття про планування психологічного експерименту. Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани. Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології. Поняття про інтерпретацію результатів експерименту. Рівні інтерпретації: змістовий і формальний. Складові інтерпретації експериментальних результатів. Інтерпретація «негативного» результату експерименту.	6
	РАЗОМ	**42**

7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є. поглиблення, узагальнення та практичне закріплення знань, отриманих студентами під час теоретичних і практичних занять, а також розвиток дослідницьких умінь і навичок самостійного наукового мислення.

Індивідуальна робота здобувачів з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» спрямована на:

• формування здатності самостійно аналізувати, планувати та інтерпретувати результати експериментальних досліджень психіки;

• розвиток умінь застосовувати експериментальний метод у практичній діяльності психолога;

• удосконалення навичок критичного мислення, наукової рефлексії та етичної відповідальності в дослідницькій роботі;

• формування готовності до використання валідних і надійних психодіагностичних інструментів.

Наведені нижче індивідуальні завдання є прикладом практикоорієнтованих форм самостійної роботи здобувачів, спрямованих на закріплення навчального матеріалу з кожної теми дисципліни та розвиток умінь застосовувати здобуті знання в контексті професійної діяльності психолога.

Тема 1. Експериментальна психологія як науковий напрям та навчальна дисципліна

Завдання 1. Аналіз наукової статті

• Знайти сучасну наукову публікацію, де описано психологічний експеримент.

• Визначити мету, метод, змінні та основні результати.

• Пояснити, як ці елементи відповідають структурі експерименту.

Завдання 2. Порівняння методів

• Порівняти метод спостереження, опитування та експерименту.

• Пояснити, у яких випадках доцільно застосовувати кожен із них.

Завдання 3. Рефлексія

• Опишіть приклад ситуації зі свого життя, де ви інтуїтивно діяли «як експериментатор» - спостерігали, робили висновки, перевіряли припущення.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
РН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	–Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) –Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) –Ситуаційний метод –Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
РН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	–Вербальні методи (лекція, пояснення) –Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) –Дискусійний метод –Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) –Ситуаційний метод

Результат навчання	Методи навчання
	–Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.	–Вербальні методи (лекція, пояснення) –Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) –Дискусійний метод –Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) –Ситуаційний метод Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
РН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
РН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

Результат навчання	Методи контролю
РН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	**100**

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	30
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	10
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (**додаткові – заохочувальні бали**)[3]: 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	До 20
Разом за виконання завдань поточного контролю	**60**

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти[1]	Кількість балів за семестр
	денна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20
Участь у дискусії	5
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	5
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	**30**

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$Р_{НЗ} = \sum(Р_i \times ВК_i) \times К_{НЗ}, \quad (1)$$

де $Р_{НЗ}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$Р_i$ – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

$ВК_i$ – ваговий коефіцієнт за виконання і-го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$К_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю[1]

Види робіт здобувача денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	20
Виконання завдань модульного контролю 2	20
Разом за виконання завдань модульного контролю	**40**

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач

вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Експериментальна психологія	Experimental Psychology
2	Психологічний експеримент	Psychological Experiment
3	Гіпотеза	Hypothesis
4	Змінна (незалежна / залежна)	Variable (Independent / Dependent
5	Контрольна група	Control Group

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
6	Експериментальна група	Experimental Group
7	Вибірка	Sample
8	Валідність	Validity
9	Надійність	Reliability
10	Репрезентативність	Representativeness
11	Психодіагностика	PsychodiagnosticsPsychodiagnostics
12	Емпіричні дані	Empirical Data
13	Методи обробки результатів	Data Processing Methods
14	Кількісний аналіз	Quantitative Analysis
15	Якісний аналіз	Qualitative Analysis
16	Етичні принципи дослідження	Ethical Principles of Research
17	Спостереження	Observation
18	Тестування	Testing
19	Експериментальний дизайн	Experimental Design
20	Інтерпретація результатів	Interpretation of Results

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.

2. Большакова А. М. Експериментальна психологія: Конспект лекцій. Харків: ХДАК, 2019. 64с.

3. Копець Л. Класичні експерименти в психології. Навчальний посібник для студентів ВНЗ . Видавництво : Києво-Могилянська академія. Київ, 2020. 283с.

Допоміжна література:

1. Копець Л. Класичні експерименти в психології. Навчальний посібник для студентів ВНЗ . Видавництво : Києво-Могилянська академія. Київ, 2020. Режим доступу: https://pidru4niki.com/1584072019246/psihologiya/klasichni_eksperimenti_v_psihologiyi

2. Любіна Л. А., Радчук В. М., Борисюк А. С. Психодіагностика. Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2018. 276 с.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» http://eztuir.ztu.edu.ua/

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua

3. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] – Режим

доступу: http://psychology-naes-ua.institute/info/265/

4. Актуальні питання сучасної психології - http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii